ECLI:LV:AT:2019:0612.C10092716.4.S
Lieta Nr. C10092716, SKC-154/2019
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

S P R I E D U M S

Rīgā 2019.gada 12.jūnijā

Senāts šādā sastāvā:
senatore referente Edīte Vernuša,
senatore Anita Čerņavska,
senators Aigars Strupišs

izskatīja rakstveida procesā /pers. B/ kasācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 17.oktobra spriedumu maksātnespējīgās SIA /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. B/ par zaudējumu piedziņu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] MSIA /Nosaukums A/ administrators cēla prasību pret /pers. B/ par zaudējumu piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[1.1] Ar Bauskas rajona tiesas /datums/spriedumu pasludināts SIA /Nosaukums A/ maksātnespējas process un par administratoru iecelts Jānis Skopiņš.

Administrators ar 2015.gada 30.novembra lēmumu par parādnieces pārstāvi noteicis atbildētāju, kurš no /datums/līdz maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdim bijis vienīgais parādnieces valdes loceklis.

Administrators 2015.gada 1.decembrī uz parādnieces adresi nosūtīja un 2015.gada 2.decembrī pret parakstu atbildētājam izsniedza 2015.gada 30.novembra lēmumu par parādnieces pārstāvja noteikšanu un rīkojumu par mantas, dokumentu un zīmogu nodošanu administratoram.

Atbildētājs noteiktajā desmit dienu termiņā neiesniedza pieprasīto informāciju un administrators 2015.gada 17.decembrī atkārtoti nosūtīja iepriekš minēto lēmumu un rīkojumu, bet 2016.gada 20.janvārī nosūtīts atkārtots pieprasījums.

Administrators brīdināja atbildētāju, ka cels prasību tiesā par zaudējumu piedziņu Maksātnespējas likuma 72.[1] panta noteiktajā kārtībā, ja netiks nodoti dokumenti un manta, vai netiks segti zaudējumi iesniegto kreditoru prasījumu pamatparāda apmērā.

[1.2] Ņemot vērā, ka administratoram nodota tikai daļēja parādnieces dokumentācija, no kuras nevar gūt skaidru priekšstatu par parādnieces darījumiem, bet netika nodota nekāda parādnieces manta, 2016.gada 27.janvārī sastādīts ziņojums par parādnieces mantas neesamību un tas nosūtīts parādnieces kreditoriem.

No kreditora Valsts ieņēmumu dienesta 2016.gada 11.februārī saņemts iebildums, ka uz parādnieces vārda Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrēti transportlīdzekļi.

Atbildētājs administratoram nodevis trīs transportlīdzekļus atbilstoši 2016.gada 15.februāra transportlīdzekļu pieņemšanas nodošanas aktam Nr.1

Parādnieces mantas pārdošanas plāns sastādīts 2016.gada 3.martā, kas precizēts 2016.gada 23.martā un 2016.gada 13.aprīlī.

[1.3] Parādnieces pārstāvis iesniedzis apstiprinātu operatīvo bilanci par datiem uz 2015.gada 30.novembri, kurā norādīts, ka tieši atbildētāja parāds ir 48 095 EUR.

Atbildētājs parādu 48 095 EUR neatzīst, jo avansu norēķinu saistības pret parādnieci esot nokārtojis no saviem līdzekļiem. Kreditoriem maksājis gan no saviem personīgajiem līdzekļiem, gan slēdzis trīspusējas vienošanās, kuru rezultātā samazināts parādnieces kreditoru apjoms.

[1.4] Administrators pieprasījis atbildētājam līdz 2016.gada 30.aprīlim iesniegt pierādījumus un informāciju par iebildumos minētajiem faktiem, bet līdz prasības pieteikuma sastādīšanas dienai nav iesniegtas visas atbildes uz pieprasījumiem, kā arī nav iesniegti parādnieces grāmatvedības dokumenti, kas apliecinātu veiktos darījumus.

Pārbaudot grāmatvedības attaisnojuma dokumentus, administrators nav guvis priekšstatu par parādnieces darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trīs gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Tādējādi nav piemērojami vispārējie Civillikuma noteikumi par zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumiem, bet gan Maksātnespējas likuma 72.[1] pantā noteiktais par valdes locekļa atbildību un zaudējuma apmēru.

[1.4] Saskaņā ar 2016.gada 18.augusta kreditoru prasījumu reģistru parādniecei ir kreditori par kopējo summu 183 732,36 EUR, pamatparāds 173 655,50 EUR un blakus prasījums 10 047,33 EUR.

Atbilstoši mantas pārdošanas plānam realizēti transportlīdzekļi par kopējo summu 5971 EUR un līdz ar to atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.[1] panta otrajā daļā noteiktajam, zaudējumi ir 173 655,50 EUR.

Pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 26., 65., 72[1]. pantu, Civillikuma 1765. un 1779.pantu, prasībā lūgts:

1) piedzīt no atbildētāja zaudējumus 173 655,50 EUR;

2) noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētāja likumiskos 6% gadā no piedzītās, bet nesamaksātās zaudējumu summas.

[2] Ar Bauskas rajona tiesas 2017.gada 23.maija spriedumu prasība apmierināta. Tiesa piedzina no /pers. B/ MSIA /Nosaukums A/ labā zaudējumus 173 655,50 EUR, valsts ienākumos valsts nodevu 4205,53 EUR, un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 10,99 EUR; par laiku līdz sprieduma izpildei atzina tiesības MSIA /Nosaukums A/ saņemt no /pers. B/ 6% gadā no nesamaksātās zaudējumu summas.

Spriedumā norādīti šādi motīvi:

[2.1] Atbilstoši likuma „Par grāmatvedību" 2.panta pirmajai un trešajai daļai, ceturtās daļas 2.punktam, Komerclikuma 169.pantam, judikatūrai (lieta Nr. SKC-25/2012, SKC-7/2016) atbildētājam ir jāpierāda, ka viņš dokumentus nodevis, jo rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks, nepieļaujot vieglu neuzmanību. Atbildētājs nav sastādījis nododamās parādnieka mantas un dokumentu sarakstu kā to nosaka Maksātnespējas likuma 70.pants, ko atbildētājs nevarēja nezināt. Administrators 2016.gada 25.janvārī atkārtoti informējis atbildētāju, ka nav nodoti grāmatvedības un finanšu dokumenti un parādniekam piederošās mantas saraksts.

[2.2] Atbildētāja iebildumus, ka dokumenti nodoti 2015.gada 2.februārī, nepierāda apstāklis, ka atbildētājs ieradies pats pie administratora un parakstījis rīkojumu Nr. 1 un lēmumu par parādnieka pārstāvja noteikšanu. Šāda rīcība nav vērtējama kā pierādījums dokumentu nodošanai.

Administrators, sastādot mantas nodošanas plānu 2016.gada 3.martā, ir izvērtējis viņam tobrīd nodotos parādnieka grāmatvedības dokumentus un atzinis, ka dokumenti nodotajā daļā neļauj gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantu.

[2.3] Lietā nav strīda, ka kreditoru prasījumi pamatsummas 173 655,50 EUR apmērā nav apmierināti.

Nepamatots ir atbildētāja iebildums, ka visu kreditoru prasījumu pamatsummu var uzskatīt par zaudējumiem tikai tad, ja nav nodoti nekādi dokumenti un administrators būtu atguvis visu kreditoru prasījumu apmierināšanai nepieciešamos līdzekļus.

Maksātnespējas likuma 72^1.panta otrā daļa tieši nosaka, ka par zaudējumu apmēru tiek uzskatīti atzītie kreditoru prasījumi tādā pamatparāda apmērā, kurus nav iespējams segt maksātnespējas procesa ietvaros, nevis tādā apmērā, ko administratoram būtu iespējams atgūt maksātnespējas procesa ietvaros.

No administratora sagatavotajiem pieprasījumiem redzams, ka vairākkārt atbildētājam prasīts nodot administratoram ne tikai parādnieka dokumentus, bet arī mantu. Parādnieks kustamu mantu – transportlīdzekļus administratoram nodevis atbilstoši pieņemšanas nodošanas aktam tikai 2016.gada februārī. Tādējādi nav pamatots arguments, ka administrators sākotnēji nav rūpējies par parādnieka mantas apzināšanu un pārņemšanu savā valdījumā. Tādējādi atbildētājs kā parādnieka valdes loceklis nav ievērojis Komerclikuma 169.panta pirmajā daļā noteikto krietna un rūpīga saimnieka pienākumu un šāda neattaisnojama rīcība ir cēloniskā sakarā ar zaudējumiem, kas radušies parādniekam.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 72^1.panta otrajai daļai parādnieka maksātnespējas procesā atzītie kreditoru prasījumi 173 655,50 EUR atzīstami par parādnieka nodarītajiem zaudējumiem sakarā ar atbildētāja pieļautu bezdarbību, nenododot administratoram visus parādnieka grāmatvedības dokumentus, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trīs gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[3] Izskatījusi lietu sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību, Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2017.gada 17.oktobra spriedumu prasību apmierinājusi.

[3.1] Tiesa pievienojusies pirmās instances tiesas argumentiem, papildus norādījusi, ka grāmatvedības dokumentu nodošana administratoram bez pieņemšanas nodošanas akta ir prettiesiska rīcība. Šāda rīcība pati par sevi nerada zaudējumus kreditoriem, jo nepastāv cēloniskais sakars starp pieņemšanas nodošanas akta nesagatavošanu un zaudējumiem.

Prasība celta, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 72^1.panta pirmo daļu. Atbildētāja rīcība daļā par pienākuma nodot prasītājas mantu un dokumentus likumā noteiktā kārtībā nepildīšanu ir cēloniskā sakarā ar zaudējumiem, atlīdzība par kuriem piedzīta ar tiesas spriedumu.

[3.2] Maksātnespējas likuma mērķi administrators nevar realizēt, ja administratora rīcībā nav dokumentu attiecībā uz parādnieces aizdevuma atmaksu, naudas izlietojumu, veiktajiem debitoru norēķiniem, naudas novirzīšanas mērķiem, parādnieces noslēgtajiem darījumiem.

Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam, prasības pieteikumā minēti vairāki apstākļi, kas ir prasības pamatā, un pievienoti pierādījumi, kas šos apstākļus apstiprina. Atbildētājs, ceļot iebildumus pret prasību un iesniedzot apelācijas sūdzību, ignorējis judikatūras atziņas, ja prasība tiek celta pret kapitālsabiedrības valdes locekli par sabiedrībai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu, tad tiesai, izšķirot strīdu, ir jāņem vērā Komerclikuma 169.panta trešās daļas noteikums, kas paredz valdes locekļa pienākumu pierādīt, ka viņa darbības atbilst krietna saimnieka rūpībai. Atbildētājs, norādot, ka kreditoriem maksājis gan no saviem personīgajiem līdzekļiem, gan slēdzis trīspusējās vienošanās, kuru rezultātā tika samazināts parādnieces kreditoru apjoms, šīs saistības uzņemoties uz sevi personīgi, nav iesniedzis pierādījumus, kas šos viņa apgalvojumus apstiprina. Pirmās instances tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 8.panta otro daļu, 93.panta pirmo un ceturto daļu, 159.panta otro daļu vairākkārt informējusi atbildētāja pārstāvi, ka par faktiem, uz kuriem pamatoti atbildētāja iebildumi, nav iesniegti pierādījumi un izskaidroja pārstāvim tiesības iesniegt pierādījumus vai pieteikt attiecīgus lūgumus, kā arī attiecīgo procesuālo darbību neizpildīšanas sekas, bet atbildētājs šos tiesas pieprasījumus tāpat kā administratora pieprasījumus ignorējis un atstājis bez ievērības.

Tādējādi no atbildētāja prasītājas labā piedzenami nodarītie zaudējumi 173 655,50 EUR apmērā.

[4] Kasācijas sūdzību iesniedzis /pers. B/, lūdzis atcelt spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai.

Kasācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[4.1] Komerclikuma 169.pantā noteiktais valdes locekļa rūpības pienākums nav attiecināms uz konkrēto lietu, jo prasība celta pēc Maksātnespējas likuma 72^1.panta, kas izslēdz Komerclikuma 169.panta piemērošanu. Prasība par zaudējumu atlīdzināšanu ir pamatota ar Maksātnespējas likuma 72^1.pantu, kura spēks laikā var tikt attiecināts tikai uz tām darbībām, kuras ir notikušas jau pēc maksātnespējas pasludināšanas un administratora iecelšanas. Prasība nav celta par valdes locekļa rīcību līdz sabiedrības maksātnespējas pasludināšanas brīdim. Tiesai nebija pamata izmantot Komerclikuma 169.panta kritērijus, lai vērtētu atbildētāja kā bijušā valdes locekļa atbildību par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem.

Tiesa nepamatoti piemērojusi Komerclikuma 169.pantu, to paplašināti attiecinot uz situācijām, kad prasība celta par tādiem notikumiem, kuri risinājušies jau pēc valdes locekļu pilnvaru izbeigšanās. Tādējādi pārkāpta Civilprocesa likuma 451.panta pirmā un otrā daļa.

[4.2] Tiesai bija jāvērtē, vai ir pamats Maksātnespējas likuma 72^1.panta piemērošanai. Lai gan Maksātnespējas likuma 72^1.pants paredz kreditoriem nodarīto zaudējumu apmēra prezumpciju, tomēr tas neatbrīvo prasītāju no pienākuma pierādīt prasības pamatu. Prasītājs dokumentu saņemšanas faktu nenoliedz, tādējādi prasība faktiski ir celta, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 72^1.panta pirmās daļas 2.punktu. Minētā tiesību norma neparedz atbildību, ja parādnieka pārstāvis dokumentus administratoram ir nodevis bez pieņemšanas nodošanas akta. Tiesību norma neparedz atbildību pat par nepareizu grāmatvedības kārtošanu, bet tikai un vienīgi – par nepilnīgu dokumentu nodošanu vai to nenodošanu vispār. Tādēļ tiesa nepareizi saistījusi lietas faktiskos apstākļus ar Maksātnespējas likuma 72^1. panta piemērošanas pazīmēm. Prasītājs nav veicis saņemto dokumentu

uzskaiti un analīzi, līdz ar to apgalvojums par nepilnībām šo dokumentu saturā ir izteikts tikai pieļāvuma veidā, kas nav balstīts uz lietā esošiem rakstveida pierādījumiem

[4.3] Maksātnespējas likuma 72[1].pantā noteiktās zaudējumu apmēra prezumpcijas piemērošana nevar tikt veikta nepamatoti, jo no šīs normas satura neizriet, ka administratoram būtu tiesības vienmēr un visur prasīt no sabiedrības bijušajiem valdes locekļiem atmaksāt pilnīgi visus kreditoru prasījumus, kuri nav segti ar maksātnespējīgās sabiedrības mantu.

Maksātnespējas likuma 72[1].panta ceturtā daļa, kas paredz tiesai tiesības samazināt šo zaudējumu atlīdzības apmēru, norāda, ka prezumētais zaudējumu apmērs visu kreditoru prasījumu kopsummā varētu tikt attiecināts tikai un vienīgi uz tām situācijām, kur vispār nav tikuši nodoti nekādi grāmatvedības dokumenti, bet ne uz situācijām, kur dokumenti nodoti daļēji vai tie nav saprotami kādā daļā. Tāpat šī zaudējumu apmēra prezumpcija nevarētu tikt piemērota situācijās, kur dokumenti ir nodoti, bet tie nav sakārtoti vai nodoti bez pieņemšanas - nodošanas akta.

[4.4] Tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 190.panta otro daļu un 97.panta trešo daļu, jo nav vērtējusi pierādījumus, kas pamato, ka atbildētājs bija nodevis prasītājam MSIA /Nosaukums A/ grāmatvedības dokumentus pietiekamā apmērā un pietiekami labā stāvoklī, lai prasītājs veiktu debitoru parāda piedziņu.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[6] Kā norādīts judikatūrā, tad prasībai, ko administrators ceļ maksātnespējīgā uzņēmuma labā ir leģitīms mērķis, ja tā vērsta uz līdzekļu iegūšanu, kas nepieciešami kreditoru prasījumu un maksātnespējas procesa izmaksu segšanai (sk. *Civillietu departamenta 2018.gada 23.novembra spriedums lietā Nr., SKC-291/2018 (C26097912)* ECLI:LV:AT:2018:1123.C26097912.1.S).

Maksātnespējas likuma 72[1]. panta pirmā daļa noteic, ka parādnieka - kapitālsabiedrības valdes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem parādniekam, ja maksātnespējas procesa administratoram netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Savukārt šā panta otrajā daļā noteikts, ka panta pirmajā daļā minētajos gadījumos par parādniekam nodarīto zaudējumu apmēru tiek uzskatīti parādnieka maksātnespējas procesā atzītie kreditoru prasījumi pamatparāda apmērā, kurus nav iespējams segt parādnieka maksātnespējas procesa ietvaros.

Lietā pastāv strīds par administratora tiesībām prasīt no atbildētāja visu kreditoru prasījumu summu kā zaudējumus, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 72[1]. panta pirmo un otro daļu, situācijā, kad grāmatvedības dokumenti prasītājam nodoti daļēji.

Apstākli, ka atbildētājs nodevis administratoram daļu MSIA /Nosaukums A/ dokumentācijas, atzīst arī prasītājs, bet norāda, ka atbildētājs nav pildījis savu pienākumu sagatavot pieņemšanas nodošanas aktu par šiem dokumentiem, turklāt nav iesniedzis dokumentus, uz kuru esamību pats atsaucies saistībā ar parādu 48 095 EUR un nevar gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem pēdējos trijos gados.

Senāts piekrīt tiesas secinājumam, ka grāmatvedības dokumentu nodošana administratoram bez pieņemšanas nodošanas akta ir prettiesiska rīcība, jo Maksātnespējas likuma 70.panta otrā daļa paredz, ka parādnieka pārstāvis ar pieņemšanas un nodošanas aktu nodod administratoram visu parādnieka mantu, organizatoriskos, personāla un grāmatvedības dokumentus, rīkojumus, izziņas, pārskatus un saraksti (..). Tomēr šāda rīcība pati par sevi nerada zaudējumus kreditoriem, jo nav konstatējams cēloniskais sakars starp pieņemšanas nodošanas akta nesagatavošanu un zaudējumiem. Taču ne no prasības pieteikuma, ne arī no sprieduma nav saprotams, kādus dokumentus atbildētājs nodeva administratoram, ja prasībā norādīts, ka tika nodota daļēja parādnieka dokumentācija. Turklāt arī administratoram bija jāveic saņemto dokumentu uzskaite, kā to nosaka Maksātnespējas likuma 65.panta 2. un 4.punkts par administratora pienākumiem pēc juridiskas personas maksātnespējas procesa uzsākšanas, kas šajā gadījumā būtu nepieciešams, lai konstatētu, kādi dokumenti iesniegti.

Tanī pašā laikā tiesa par pareizu atzinusi prasītāja argumentu, ka iesniegtie dokumenti nedod skaidru priekšstatu par SIA /Nosaukums A/ darījumiem pēdējo trīs gadu laikā pirms maksātnespējas pasludināšanas, nenorādot, kādi konkrēti SIA /Nosaukums A/ dokumenti ir administratora rīcībā un par kādiem darījumiem nav iespējams gūt priekšstatu.

[6.1] Atbilstoši maksātnespējas procesa mērķim un principiem (Maksātnespējas likuma 1. un 6.pants) valdes locekļa atbildības kritērijs dokumentu daļējas nodošanas gadījumā (Maksātnespējas likuma 72.[1] pants) ir tas, vai gadījumā, ja attiecīgie dokumenti būtu nodoti, tiktu uzlabots kreditoru stāvoklis (piemēram, administratoram būtu dota iespēja atgūt mantu) vai tiktu pierādīta izdevumu vai zaudējumu pamatotība. Līdz ar to administratoram, ceļot šādu prasību, ir konkrēti jānorāda, kādas ziņas viņš vēlas iegūt un kā šīs ziņas ietekmēs kreditoru stāvokli (sk. *Augstākās tiesas 2018.gada 20.februāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKC-554 (C33439016)*).

Lietai pievienots maksātnespējīgās sabiedrības kreditoru prasījumu reģistrs, pamatojoties uz kuru prasītājs noteicis zaudējumu summu, proti, atzīto kreditoru prasījumi pamatparāda apmērā, kā to nosaka Maksātnespējas likuma 72.[1] panta otrā daļa. Kā izriet no reģistra satura, tajā iekļauti gan nodokļu parādi Valsts ieņēmumu dienestam, gan arī parāds, kas balstīts uz tiesas spriedumu u.c. Līdz ar to izskatāmajā lietā tiesai bija pamats izvērtēt, kādi dokumenti, piemēram, minētajos gadījumos bija iesniedzami un vai tie jau nav administratora rīcībā, saņemot kreditora prasījumu.

Tas, ka administrators atzinis daļēju grāmatvedības dokumentu nodošanu, nekonkretizējot, kas ir saņemts, kas iztrūkst un kā tas ietekmēs kreditoru stāvokli, bet, prasībā kā zaudējumus norāda visu atzīto kreditoru prasījumu pamatparādu, ko tiesa arī apmierina, neatbilst Maksātnespējas likuma 72[1].panta jēgai. Minēto apliecina tiesību normas ceturtā daļa, kur noteikts, ka tiesa var samazināt zaudējumu atlīdzības apmēru, par kādu ir atbildīgs valdes loceklis, ņemot vērā viņa ietekmi uz šā panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem.

Pārsūdzētajā spriedumā vērtēts parāds 48 095 EUR, kas izriet no sabiedrības operatīvās bilances par datiem uz 2015.gada 30.novembri, un konstatēts, ka par šo summu prasītājs ir pieprasījis atbildētājam iesniegt konkrētus dokumentus, ko, kā secinājusi tiesa, atbildētājs nav izdarījis. Taču attiecībā uz pārējo zaudējumu summu nav noskaidrots, kādi dokumenti iesniegti, kādi nepieciešami un kā tas ietekmēs kreditoru stāvokli, piemēram, kādi dokumenti nav iesniegti attiecībā uz nodokļu parādu Valsts ieņēmumu dienestam un vai par nodokļu nemaksāšanu vispār var būt dokumenti.

[6.2] Nav strīda par to, ka Maksātnespējas likuma 72.[1] panta pirmā daļa prezumē zaudējumu esību, ja netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas pasludināšanas. No minētā secināms, ka jākonstatē grāmatvedības dokumentu nenodošanu, vai to, ka nodotie dokumenti neļauj gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem.

Konkrētajā gadījumā prasītājs, norādot, ka no nodotajiem dokumentiem nevar gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem, lūdz piedzīt zaudējumus un tiesa šādu prasību apmierina. Nav strīda, ka valdes loceklim jāveic kvalitatīva grāmatvedības kārtošana un jārīkojas, kā krietnam un rūpīgam saimniekam, taču prasītājam ir jānorāda un tiesai jāvērtē, kāpēc iesniegtie dokumenti neļauj gūt priekšstatu par darījumiem. Frāzes par kvalitatīvu

grāmatvedības kārtošanu un krietna un rūpīga saimnieka darbību, nevar aizstāt pamatojumu par konkrētām ziņām, dokumentiem un to ietekmi uz parādnieka mantas atgūšanu un kreditoru stāvokli. Tādējādi Maksātnespējas likuma 72.[1] pants piemērots formāli, neņemot vērā tā jēgu.

[7] Kasācijas sūdzības iesniedzējs norādījis, ka tiesai nebija pamata piemērot Komerclikuma 169.pantā noteiktos kritērijus, lai vērtētu atbildētāja kā bijušā sabiedrības valdes locekļa atbildību par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Minētais vērtējums bija veicams, izmantojot Maksātnespējas likuma 72.[1] pantā noteiktos kritērijus un vispārējas Civillikuma normas par zaudējumu atlīdzību.

Tiesu praksē ir nostiprinājusies no Komerclikuma 169.panta izrietošā atziņa, ka lietās, kur prasība celta par valdes locekļu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu maksātnespējīgās sabiedrības labā, pierādīšanas pienākums gulstas uz sabiedrības valdes locekli. Savukārt prasītājam – administratoram ir jāpierāda tikai zaudējumu apmērs un to prezumpcijas fakts (sk. *Civillietu departamenta 2016.gada 7.jūnija spriedums lietā Nr. SKC-7/2016 (C39072411))*.

Taču Senāta ieskatā atsauce spriedumā uz Komerclikuma 169.pantu nav pamats sprieduma atcelšanai. Prasība ir celta, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 72.[1] pantu, kas arī ietver zaudējumu prezumpciju. Zaudējumu prezumpcija pati par sevi ļauj prezumēt cēloniskā sakara esamību. Maksātnespējas likuma 72[1]. pants ir speciālā tiesību norma, pamatojoties uz kuru strīds ir jāizspriež pēc būtības.

Konkrētajā gadījumā atbildētājs līdz sabiedrības maksātnespējai bija valdes loceklis, bet pēc maksātnespējas pasludināšanas noteikts par parādnieces pārstāvi. Minētais apstāklis konkrētajā gadījumā ir svarīgi, jo tas nozīmē, ka tieši atbildētājam, rīkojoties kā krietnam un rūpīgam saimniekam, atbilstoši Komerclikuma 169.panta pirmajā daļā noteiktajam bija pienākums nodot administratoram visus dokumentus, tā nodrošinot sabiedrības pārvaldes darba turpināšanu.

[8] Ievērojot iepriekš minēto, Senāts atzīst, ka tiesa nepareizi iztulkojusi Maksātnespējas likuma 72. [1] pantu, kas ir pamats sprieduma atcelšanai.

Tā kā spriedums tiek atcelts, /pers. B/ atmaksājama drošības nauda 100 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Senāts

nosprieda:

atcelt Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 17.oktobra spriedumu un nododot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Atmaksāt /pers. B/ drošības naudu 100 (*viens simts*) EUR.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore E.Vernuša
Senatore A.Čerņavska
Senators A.Strupišs